

списку ідей вибираються ті, які можна реалізувати на практиці. Деякі ідеї на етапі обговорення можуть бути об'єднані в нову ідею, яка буде більш раціональною в даному випадку. Після цього вибирається найкраща ідея, вона обґрунтовується і презентується групою. Надалі вона приймається всіма студентами і фіксується.

При розборі теми практичного заняття студенти повинні зрозуміти важливість всебічного обстеження хворого з обов'язковим залученням до огляду фахівців інших спеціальностей. Враховуючи тяжкість основного пошкодження, потрібно визначити послідовність етапів променевого дослідження, рекомендувати подальшу тактику (наприклад, консультації лікарів інших спеціальностей). Всі ці питання можна також ефективно відпрацювати за методикою «мозкового штурму».

Таким чином, застосування інтерактивного методу «мозковий штурм» наближає процес навчання до реальної практики майбутніх фахівців, активізує розумову діяльність студентів, навчає аналізувати отриману інформацію, правильно формулювати власну думку, дискутувати, відстоювати власну точку зору, допомагає ефективно вирішувати проблеми в умовах обмеженого часу та забезпечує актуалізацію опорних знань.

Гринюк О. С.

ВПЛИВ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ВЧИТЕЛЯ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ НАВЧАННЯ ПРИРОДОЗНАВСТВА У СТАРШІЙ ШКОЛІ

На сучасному етапі розвитку суспільства, що характеризується змінами в усіх його сферах і соціальних інститутах, особливо гострими є питання якісного навчання та виховання підростаючого покоління. Активне впровадження і використання в навчально-виховному процесі різноманітних педагогічних технологій, якими повинні досконало володіти вчителі, забезпечить значні можливості для всебічного розвитку учнів та підняття рівня загальної середньої освіти.

Як наукова проблема, педагогічна майстерність вчителя постала ще у ХІХ ст., але і на сьогоднішній день вона залишається актуальною. Дослідники педагогіки тлумачать її як найвищий рівень педагогічної діяльності, який зовні виявляється в успішному творчому рішенні найрізноманітніших педагогічних задач, в ефективному досягненні способів і цілей навчально-виховної роботи... З внутрішньої сторони педагогічна майстерність – це функціонуюча система знань, навичок, умінь, психічних процесів, властивостей особистості, що забезпечує застосування педагогічних технологій» [2].

Педагогічна технологія – найважливіша складова частина педагогічної майстерності вчителя. Володіти професією педагога – значить не тільки вивчити й освоїти теорію, зміст роботи, але й опанувати педагогічні технології, від яких буде залежати ступінь розвитку суб'єктів навчання та виховання. А так як за останні десятиріччя спостерігається значне

погіршення стану фізичного і психологічного здоров'я учнівської молоді, то в першу чергу, вчителю необхідно самому досконало володіти та використовувати на уроках здоров'язбережувальні технології, які дозволяють враховувати індивідуальні особливості школярів, а головне – цілеспрямовано забезпечувати зміцнення їхнього здоров'я.

Уроки природознавства в старшій школі, які являють собою інтеграцію знань природничих предметів, з одного боку, мають сформувати в учнів спеціальні знання, уміння, навички збереження і зміцнення свого здоров'я, створення індивідуального здорового способу життя, а з іншого – передбачати в здоров'язбережувальних технологіях можливості здійснення самостійних спроб удосконалення себе, свого тіла, психіки, емоцій, працювати над розвитком своїх комунікативних здібностей, формуванням здоров'язбережувальних компетентностей, виховувати ціннісне ставлення до самого себе та свого довкілля.

Під здоров'язбережувальними технологіями Н. К. Смирнов розуміє: сприятливі умови навчання дитини в школі (відсутність стресових ситуацій, адекватність вимог, методик навчання та виховання); оптимальну організацію навчального процесу (відповідно до вікових, статевих, індивідуальних особливостей та гігієнічних норм); повноцінний та раціонально організований руховий режим [4].

Сутність застосування здоров'язбережувальних технологій на уроках природознавства, а конкретніше на уроках біології (так як саме ця наука вивчає будову та процеси життєдіяльності людського організму) постає в комплексній оцінці процесів навчання та виховання, які дозволяють зберігати наявний стан здоров'я учнів, формувати більш високий його рівень, навиків здорового способу життя, здійснюючи при цьому моніторинг показників індивідуального розвитку, прогножуючи можливі зміни стану здоров'я і проводити відповідні психолого-педагогічні, корегувальні заходи з метою забезпечення ефективності навчальної діяльності та поліпшення якості життя суб'єктів навчального середовища [1].

Як показує шкільна практика, процес формування в учнів свідомого ставлення до власного здоров'я потребує обов'язкового поєднання інформаційного й мотиваційного компонентів із практичної діяльності учнів, що сприятиме оволодінню ними необхідними здоров'язбережувальними вміннями і навиками.

На уроках природознавства педагогічна майстерність учителя має бути орієнтована, перш за все, на формування в учнів стійкої позиції, що передбачає визначення цінності здоров'я, почуття відповідальності за збереження й зміцнення власного здоров'я, поглиблення знань, умінь та навичок, пов'язаних з усіма складовими здоров'я (фізична, соціальна, психічна, духовна). Формування в учнів компетентного ставлення до власного здоров'я неможливе без реалізації всіх його складових.

Для ефективності отримання та засвоєння природничих знань учитель, по-перше, не повинен допускати перевантаження учнів, визначаючи оптимальний обсяг навчальної інформації й способи її надання, враховувати

інтелектуальні та фізіологічні особливості кожного учня, а також чергувати різноманітні види діяльності; групові й парні форми роботи, які вчать вмінню поважати думки інших, висловлювати власні думки, правилам спілкування; проводити ігри та ігрові ситуації, нестандартні уроки [3].

Педагогічна майстерність учителя має полягати у плануванні таких видів навчальної роботи, які знижують втому в учнів, використовувати оздоровчі фізкультхвилинки, які б поєднували в собі фізичні вправи для осанки, вправи для очей, рук, шиї, ніг, які краще проводити під музичний супровід. Цей прийом допомагає зняти втому та відновити працездатність учнів.

Велике значення для попередження втоми має чітка організація навчальної праці. На тих уроках природознавства, де більша частина навчальної діяльності пов'язана з використанням класної дошки, дуже важливо, щоб до початку уроку на ній були зроблені необхідні записи: проблемне запитання, відповіді на яке учні повинні в кінці уроку; завдання для письмового опитування; структурно-логічні схеми, план роботи на уроці.

Як засвідчує власна педагогічна практика, в учнів добре розвинена інтуїтивна здатність відчувати емоційний стан учителя, а тому з перших хвилин уроку, треба створити середовище доброзичливості, позитивного емоційного налаштування, що є проявом педагогічної майстерності вчителя.

Для профілактики стресів на уроках природничого циклу, хороші результати надає робота в парах, групах, як за партами, так і біля дошки, де учень відчуває підтримку товариша. Антистресовим моментом на уроці є стимулювання учнів до різноманітних способів розв'язання завдань, не боячись помилитися та отримати неправильну відповідь. Слід пам'ятати, що психологічний стан і психологічне здоров'я учнів впливає і на їх фізичне здоров'я.

Отже, сучасний урок природознавства має бути здоров'язбережувальним, здоров'яформуючим та здоров'язміцнюючим, спрямованим на формування позитивної мотивації на здоровий спосіб життя, формувати культуру здоров'я на засадах розвитку життєвих цінностей. Такий підхід зобов'язує вчителя володіти педагогічною майстерністю, а саме здоров'язбережувальними технологіями та бути взірцем здорової людини.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ващенко О. Готовність вчителя до використання здоров'язберігаючих технологій у навчально-виховному процесі / О. Ващенко., С. Свириденко // Здоров'я та фізична культура. – 2006. – № 8. – С. 1–6.
2. Зязюн І. А. Педагогічна майстерність. – К. : Вища школа, 1997. – С. 18–48.
3. Лесик В. В. Формування здорового способу життя в загальноосвітніх навчальних закладах / В. В. Лесик // Проблеми освіти : Наук.-метод. зб. / Ін-т інноваційних технологій і змісту освіти. – Вип. 49. – К., 2006. – С. 198–202.
4. Смирнов Н. К. Здоровьесберегающие образовательные технологии в современной школе. / Н. К. Смирнов. – М. : АПК и ПРО, 2002. – 121 с.
5. Таранова О. Здоров'язбережувальний педагогічний процес / О. Таранова, Г. Челах // Завуч. – 2008. – № 19-20. – С. 4–7.